

Overlegtool TRANSGENDERPERSONEN IN DE SPORT

(in navolging van de wijziging door de Wet van 25 juni 2017 tot hervorming van regelingen inzake transgenders wat de vermelding van een aanpassing van de registratie van het geslacht in de akten van de burgerlijke stand en de gevolgen hiervan betreft)¹

Het merendeel van de sportfederaties maakt op basis van het op de identiteitspapieren vermelde geslacht, een indeling naargelang geslacht (M/V) om deel te nemen aan competities.

Op 1 januari 2018 trad de Wet van 25 juni 2017 tot hervorming van regelingen inzake transgenders in werking. Deze wet maakt het voor transgenderpersonen eenvoudiger om het vermelde geslacht op de identiteitsdocumenten te veranderen.

Tot eind 2017 betekende een wijziging in geslachtsregistratie op de identiteitspapieren dat een transgendersporter hormoontherapie en geslachtsaanpassende chirurgie had ondergaan. Deelname aan de gewenste categorie stond in zo'n geval niet ter discussie. Begin **2018** kwam er een **belangrijke wetwijziging waardoor men makkelijker van geslacht kan veranderen op de identiteitskaart**. Sindsdien is het niet langer noodzakelijk om aan de eerder geldende voorwaarden (hormoontherapie + chirurgie) te voldoen om officieel van geslacht te kunnen veranderen. Het volstaat dat iemand de overtuiging heeft dat het geslacht vermeld in zijn akte van geboorte niet overeenstemt met zijn innerlijk beleefde genderidentiteit. Of met andere woorden, iemand die biologisch nog man is kan op zijn identiteitspapieren een vrouw zijn en omgekeerd.

Dit impliceert dat in het huidige beleid van federaties, waar de indeling M/V gebeurt op basis van het op de identiteitskaart vermelde geslacht, de sporter in kwestie ook makkelijker van categorie zal kunnen wijzigen.

Bovendien heeft een wijziging van officieel geslacht ook administratieve gevolgen: zo zal een sporter tijdens eenzelfde sportseizoen, na geslachtswijziging op de identiteitskaart, een nieuw rijksregisternummer krijgen.

Via deze tool willen we sportfederaties een hulpmiddel aanreiken om een eigen beleid rond transgendersporters stap voor stap proactief vorm te geven. Zo kan je de sportdeelname voor transgenders vergemakkelijken en ben je bovendien voorbereid op mogelijke vragen. Het is namelijk voor niemand aan te raden om onder tijdsdruk of ad hoc in regels of oplossingen te moeten voorzien.

Neem de nota "Gender en sport: hink-stap-sprong naar een inclusief beleid" van de genderkamer als uitgangspunt of ga snel even door de samenvatting.

¹ Deze tool is opgemaakt op basis van de geldende wetgeving en de adviezen en richtlijnen zoals ze momenteel zijn opgetekend. De VSF kan met deze tool niet elk (juridische) gevolg van een bepaald beleid voorspellen of voorkomen.

Werking federatie

Duid een contactpersoon aan binnen je sportfederatie waar clubs en betrokkenen met deze thematiek bij terecht kunnen. Dit kan een aanspreekpersoon zijn die ook de thematieken rond integriteit of gelijke kansen ruimer behartigt.

	Hebben we een aanspreekpunt voor transgenderpersonen (of breder rond ethiek) in onze federatie?	JA	NEE
	Contactpersoon:		

Extra tips:

- Neem in gedragscodes of reglementen bepalingen op rond discriminatie, een holebi- en transgendervriendelijke sportomgeving, en integreer deze met andere aspecten van integriteit of inclusie.
- Neem de thematiek mee in studiedagen, vormingen of bijscholingen rond ethisch sporten, integriteit, inclusief sporten of een “open” sportclub.
- Communiceer het beleid omtrent transgenderpersonen binnen de sportfederatie en naar de sportclubs. Zorg voor bewustmaking en stimuleer een open communicatie en een “open sportclub”. Dit kan via je nieuwsbrief, website, startvergaderingen, clubbezoeken, ...
- Hou er rekening mee dat deze wetswijziging gevolgen heeft voor heel wat medewerkers in je federatie zowel sporttechnisch als administratief. Communiceer dus grondig.

Organisatie van je sportwerking

In de sport worden verschillende indelingen in categorieën (bv. leeftijd, niveau, geslacht, gewicht, ...) gebruikt om te streven naar een veilige, eerlijke en plezierige sportbeoefening. In wat volgt is het de intentie van deze tool sportfederaties te laten nadenken in welke context de indeling naar geslacht een vereiste is om de veiligheid en het spelplezier van de sporter alsook de eerlijkheid van de competitie te vrijwaren.

De tool is opgebouwd aan de hand van drie contexten: 1. topsport, 2. competitiesport en 3. breedtesport. In een breedtesportcontext is het bijvoorbeeld aan te raden een sporter ruim inspraak te geven in de keuze van zijn genderindeling. Op topsportniveau gelden richtlijnen van IOC, die worden vertaald in (soms zelfs nog strengere) regels van de internationale koepels. Jouw internationale federatie hanteert dus mogelijks strengere bepalingen rond de deelname van

transgender. De richtlijnen van je internationale koepel of van het IOC kunnen richtinggevend zijn voor jullie beleid.

Denk in deze fase van beleidsontwikkeling goed na over de vraag waar je als federatie de grens trekt tussen **topsport** en **breedtesport**, en welke regels je voor welke categorieën toepast. De grootste moeilijkheid zal hier liggen in het opmaken van regels voor de **competitiesport** die geen topsport is maar waar “winnen en verliezen” alsnog sterk van belang is. Baken ook deze “grijze zone” goed af en maak haar zo klein mogelijk om discussies te vermijden.

Suggesties voor elk van deze drie contexten vind je verder in deze tool.

TOPSPORT

BELANGRIJK: Maak als Vlaamse koepel je beleid op in functie van de regels van je nationale en internationale koepel.

	Wat is voor ons topsport ?
	Vanaf welk niveau/ categorie/leeftijd spreken we in onze federatie over topsport?
	Vanaf welke leeftijd vinden we het relevant om deze categorieën op basis van geslacht in te delen?

De visie omtrent de indeling M/V in topsport wordt bepaald door je internationale koepel. Deze volgen heel vaak de richtlijnen van het IOC, soms met specifieke aanpassingen voor jouw sporttak. Het IOC stelt dat personen die een geslachtswijziging ondergingen **vóór hun puberteit**, moeten worden erkend in hun nieuwe geslacht zonder bijkomende voorwaarden. Personen die een geslachtsverandering ondergingen **na hun puberteit**, moeten worden beschouwd als behorende tot hun nieuwe geslacht en mogen deelnemen aan de mannelijke of vrouwelijke competities, mits zij voldoen aan volgende voorwaarden:

1. **Transmannen (van vrouw naar man)** kunnen zonder enige beperkingen deelnemen aan de mannencompetitie. Een verklaring van genderidentiteit² is voldoende.
2. **Transvrouwen (van man naar vrouw)** kunnen deelnemen aan de vrouwencompetitie op voorwaarde dat (deze voorwaarden zijn cumulatief):
  - de atlete officieel verklaart dat haar genderidentiteit vrouwelijk is. Een terugkeer naar het vorige geslacht kan voor sportdoeleinden niet binnen de vier jaar.
  - de atlete bewijst dat het totale testosterongehalte in het bloedserum minstens 12 maanden voorafgaand aan de eerste competitiedeelname minder dan 10 nmol/l

² verwijst naar de wijze waarop een persoon zichzelf identificeert. Het gaat om de diepe innerlijke overtuiging en individuele beleving van het eigen gender.

bedraagt; (sommige internationale federaties hanteren een lagere, en dus strengere, testosterondrempel)

- de atlete bewijst dat het totale testosterongehalte in het bloedserum onder de 10 nmol/l blijft in de periode dat de atlete de intentie heeft om deel te nemen aan de vrouwencompetitie;
- of de atlete al dan niet voldoet aan deze voorwaarden kan gecontroleerd worden door tests. Wanneer de atlete niet aan de voorwaarden voldoet, zal zij geschorst worden voor 12 maanden.

	Zijn onze reglementen conform deze van onze internationale koepel?	JA	NEE
---	---	----	-----

Opgelet: is in jullie competitie doorstroming naar EK's, WK's en/of OS mogelijk, dan kan je om problemen te vermijden best deze regelgeving volgen. Informeer je hiervoor ook bij je internationale koepel. Wat is hun beleid hieromtrent?

	Op welke basis delen we transgenderpersonen in onze topsportcompetitie in in de categorieën M/V?	Juridisch geslacht
		Genderidentiteit mits voldaan aan hormonale voorwaarden (enkel van toepassing voor transvrouwen)
		Genderidentiteit ²

	Op welke tijdstippen in het seizoen kan er van categorie M/V gewijzigd worden?	Altijd
		Bij het begin/einde van het sportseizoen
		Enkel tijdens vastgelegde transferperiodes

Denk hierbij na waarom je strikte voorwaarden stelt voor de verandering van categorie M/V. Probeer waar mogelijk nauw aan te sluiten bij de transitie zoals de transpersoon ze doormaakt.

	Voorzien we een bewijs van goedkeuring bij wijziging van categorie M/V via de federatie?	JA	NEE
---	---	----	-----

Ga hiervoor ook te rade bij je internationale koepel. Vraag ook aan hen een bewijs van goedkeuring van de genderindeling die kan gelden op internationale wedstrijden.

	Welke kledijvoorschriften zijn er?		
	Welke uitzonderingen m.b.t. kledijvoorschriften zijn er mogelijk voor competities in eigen land?		

BREEDTESPORT

In breedtesport kan het recht op sport van transgenderpersonen beter gewaarborgd worden. Bekijk in welke mate je tegemoet kan komen aan de vraag van de transgender sporter om in de gewenste categorie deel te nemen.

De overgrote meerderheid van sporters beoefent sport in een clubverband met als voornaamste doelen: werken aan de gezondheid en plezier beleven. Het competitie-element kan sterk aanwezig zijn, maar speelt in ieder geval minder een rol dan in topsport. De argumenten die het creëren en beschermen van de categorieën verantwoorden, lijken daardoor minder op te gaan voor de breedtesport. Als die argumenten minder sterk aanwezig zijn, zeker waar ze worden afgewogen tegen de voordelen van sport voor gezondheid en ontwikkeling, het recht voor transpersonen om niet nadelig behandeld te worden etc., dan lijkt het evident om minder sterk te reglementeren om die waarden te beschermen. Op die manier wordt de eventuele inperking van rechten meer in overeenstemming gebracht met de te verdedigen legitieme doelen en dat is wat het gelijkheidsbeginsel vraagt.³

	Wat is voor ons breedtesport ?		
	Wat is onze visie betreft de indeling M/V in breedtesport?		
	Kan iedereen in gelijk welke categorie M/V deelnemen?	JA	NEE

Bijvoorbeeld: Denk na of het nodig is om in breedtesport een opdeling in categorieën naar gelang het geslacht te maken of kan dat ook louter op niveau, leeftijd, gewicht, ...?

	Indien het wenselijk is om een opdeling in M/V te maken, hoe doen we dit?	Juridisch geslacht
		Genderidentiteit mits voldaan aan hormonale voorwaarden (enkel van toepassing voor transvrouwen)
		Genderidentiteit

De aanbeveling van de genderkamer luidt om in breedtesport geen strikte eisen te stellen m.b.t. hormoongebruik.

³ Aanbeveling A. D'ESPALLIER, Ombudsvrouw Gender uit "Gender en sport: hink-stap-sprong naar een inclusief beleid."

	Op welke tijdstippen in het sportseizoen kan er van categorie M/V gewijzigd worden?	Altijd
		Bij het begin/einde van het sportseizoen
		Enkel tijdens vastgelegde transferperiodes

Denk na waarom je strikte voorwaarden stelt voor de verandering van categorie M/V. Probeer waar mogelijk nauw aan te sluiten bij de transitie zoals de transpersoon ze doormaakt.

	Zijn er kledijvoorschriften nodig?	JA	NEE
---	---	----	-----

COMPETITIESPORT

Naast topsport is er voor veel federaties ook een competitie waar winnen en verliezen wel echt van belang is. In deze grijze zone zal het opstellen van een beleid cruciaal zijn om een eerlijke competitie te kunnen blijven garanderen en discussies te vermijden.

Misschien zullen jullie, binnen de opsplitsing topsport-breedtesport, op een grijze zone botsen. In heel wat sporttakken bestaan er naast het topsportniveau immers nog competitieniveaus waarbij prestaties van prioritair belang zijn. Welk deel van jouw competitie het best gebruik maakt van de breedtesportbepalingen en welk deel meer bij de topsportbepalingen gebaat is, kan elke federatie best voor zichzelf uitmaken.

Bepaal waar je als sportfederatie de grens trekt tussen breedtesport, topsport en eventueel competitiesport.

Op basis van een precieze belangenafweging (bijvoorbeeld op basis van prestaties in bepaalde competitieafdelingen) kunnen sportfederaties ervoor kiezen om de regels van het topsportniveau te hanteren. Probeer deze denkoefening eens door het oog van de transgenderpersoon te bekijken.

	Wat is voor ons competitiesport ?		
	Vanaf welk niveau/ categorie/leeftijd spreken we in onze federatie over competitiesport?		
	Beslissen wij de richtlijnen van de internationale sportfederatie/het IOC te volgen?	JA	NEE
	Op welke aspecten kunnen we een versoepeling voorzien van deze regels?		

Opgelet: is in dit deel van jullie competitie doorstroming naar EK's en WK's mogelijk, dan kan je om problemen te vermijden best deze regelgeving volgen.

	Op welke basis worden in onze competitiesport de categorieën M/V gebruikt en wat betekent dat voor transgendersporters?	Juridisch geslacht
		Genderidentiteit mits voldoen aan hormonale voorwaarden (voor transvrouwen)
		Genderidentiteit

Opgelet: denk hierbij goed na aan welke vereisten een transvrouw moet voldoen om bij de vrouwen deel te nemen binnen de verschillende klassen, reeksen, leeftijdscategorieën,...

	Op welke tijdstippen in het sportseizoen kan er van categorie M/V gewijzigd worden?	Altijd
		Bij begin/einde van het sportseizoen
		Enkel tijdens vastgelegde transferperiodes

Denk hierbij na waarom je strikte voorwaarden stelt voor de verandering van categorie M/V. Probeer zo nauw mogelijk bij de overgang van de transpersoon te blijven waar mogelijk.

	Voorzien we een bewijs van goedkeuring bij wijziging van genderindeling via de federatie?	JA	NEE
---	--	----	-----

Je kan een geschreven goedkeuring voorzien voor de transgenderpersoon. Ga hiervoor ook te rade bij je internationale koepel.

	Welke kledijvoorschriften zijn er?
	Welke uitzonderingen m.b.t. kledijvoorschriften kunnen toegestaan worden binnen onze eigen competitie?

Enkele aandachtspunten zijn in elk geval belangrijk:

- Bepaal waar de sportfederatie de grens trekt tussen breedtesport, topsport en eventuele competitiesport.
- Hou er rekening mee dat transgenderpersonen die een hormonenkuur voorgeschreven krijgen (bv. testosteron) mogelijk een verboden stof innemen die op de dopinglijst vermeld staat. De sporter kan dan best eerst contact opnemen met NADO Vlaanderen (de Vlaamse antidopingorganisatie – www.antidoping.vlaanderen) en zich informeren over het aanvragen van een Toestemming wegens Therapeutische Noodzaak (TTN)
- Win bij beleidsmatige vragen advies in bij Sport Vlaanderen (kicks@sportvlaanderen.be) of bij VSF (tine@vlaamsesportfederatie.be). Voor juridische vragen kan je terecht bij de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst (info@vlaamseombudsdienst.be).
- Hou er rekening mee dat er bepaalde regels verbonden zijn aan het verzamelen en verwerken van (medische) persoonsgegevens in functie van de privacywetgeving.